

1 TIMOTI

Hini oma'-atan tay an libju

Hi Timoti ja unga an lala-e an narpu ad Lystra an namati ay Hesu Kristo. Chinittum Apostol Paul chin khuna pangasabaan ad Likonia. Khapo ta nehamad chin pammartin tay an unga ja initnud Paul ta tomolong ay ni i na pangasabaan ja puntudtuchugwaan. Ad Efesus anohan pfuglay an i cha nangaskasabaan chi nanaynan Paul ay Timoti ta hija chi manalimun hachi namati hichi. Napfaypfajag hi niihihidchijan Timoti, hijao ut tinula-an Paul hija.

Hini oha an intula¹ Paul ay tay tula¹ ja mipanggip hana khun muntudtuchu hi nehaballa. Inalin Paul ay Timoti ta epagwa na hato nat-on an muntudtuchu. Hana uchumna ja khun cha ituchu an penhod ayya ni takhu an mi'takhu ja chor or hana paniyaw an achi cha anun, ja achi cha anu khu marhin.

Hay oha hi intula¹ Paul, ja hay aton hachi khun mummeha an mungkalalag ja mundayaw ay Apo Jos. Ja intula¹ na hini oma'-atan chi nitakhuwan hay mapfalin an mapili an mangpangpangulu hi namati, ja hana khu mapili an tomolong hana mangpangpangulu. Ja inalin Paul hana itukhun Timoti hana numpfino-ob-on an grupon chi namati, amat hana pfalo, ja hana ap-apo ja himpfut.

Hini khu oha an intukhun Paul ay Timoti ja hini atona an manalimun ay ni iglesia an tatakhun Apo Jos. Ay ni angonoh tay an tula¹ ja intuchu na khu hana mitukhun hana mamhod an omachangjan ja hini oma'-atan chi umannung an enachangjan.

---

1 ¹Ha-in hi Paul an numpfalin hi apostol Kristo Hesus, ti hijah tay chi inalin Apo Jos an nanakhu ay chita-o, ja hi Kristo Hesus an khun ta-o punhocholan. ²Tayya an muntula-a¹ ay he-a, Timoti, an impfilang u hi umannung an empfalay hi pammati.

Hi Jos Ama ja hi Apo Hesu Kristo chi mangkhohkhohan ja munnignikha ay he-a ja mangchat hi pomhochan chi pi'takhuwam.

Ihingar Timoti hana khun muntudtuchu hi nehaballa

³Gwa chin inali¹ ay he-a ja una¹ umuy ad Macedonia, ja tayya an hija hitay ipiggwa¹ an allon ay he-a, an mihihinna a pay hina ad Efesus ta gway khun manghingar hay hana tataku an khun mangtudtuchu hi nehaballa ta epokhong cha. ⁴Allom ay chicha ta ammunna hana hudhud

an ma-id chi poot na, ja hana achi mapogpog an pun-umanan cha hana i cha narpugwan. Ti un hay punhohongngilan chi ipfungan hay hato an pfu-unagkuh hay panginnilaan ay ni penhod Apo Jos an ma-at. Ti hini panginnilaan ja pangunuchan ta-o ay tay penhod Apo Jos ja khapo hi pammati. ⁵Hini khapo na hi nangarja' hay hato an ipa-innilam ay chicha, ja ta mapfangon hini pamhod an marpu hi maleneh an nomnom ja maphod an konsensia ja nahamat an pammati. ⁶Hana uchumna an tatakuh ja immachawwi cha ay tay maphod an tudtuchu, ta hana agkuh ma-id chi poot na chi lupiton cha an hapihapiton. ⁷Penhod cha an mumpfalin hi memehtolon chi urchin Apo Jos, muti achi cha anila hini khun cha hapiton. Anong un hana ipapilit cha an ituchu ja achi cha ma-aw-awatan.

⁸Anila ta-o an hini urchin Apo Jos ja maphod, nu hana mangtuchu ja anila cha hini umannung an piherpfiyana. ⁹Nomnomon ta-o an agkhuy enephod Apo Jos hitay urchin khapo hana magpong an tatakuh, muti enephod na khapo hana agkhuy natukhun, ja hana achi mangngor, ja hana khun pfumuhur ay Apo Jos ja achi cha unuchon hini penhod na, pahigwon cha hana allon Apo Jos an maphod, ja patajon chay ammod cha, ja pomatoy cha hi ibpfa chah takhu. ¹⁰Me-elo' cha hi pfu-un ahagwa cha, akhamangon hana linala-e hay hana padchung cha an linala-e, omelajaw cha hi tatakuh, ja munlahlah cha, tihtikhuwan chay achi umannung, ja aton cha hana uchumna an achi mil-apfulut ay ni umannung an tudtuchu. ¹¹Hay hato an nitudtuchu ja machakngan ay ni Ebanghelyo an impulang tay napfagto ja madayaw an Jos ay ha-in ta ipa-innila'.

**Chin nunyamanan Paul ay Hesu Kristo
khopoh nangekhohkhohana ay hija**

¹²Munyamana' ay Kristo Hesus an Apo ta-o an nangpapfi-ah ay ha-in an khun muntudtuchu ay tay Ebanghelyo khapo ta impfilanga' hi mapagtarkan, ja enhaacha' an munserbi ay hija. ¹³Chin agkhuy u pay namatiyan ja nunlinapoh chi enat u, ti nunhapita' hi mipfuhur ay Apo Jos, ja pinarpalikhat u ja pfina-ipfa-ina' hija. Muti anong un amat hetoy enat u ja engkhohkhohana' chamchama ay hija, ti agkhuy u anila an napukhit hay hato an ena-enat u, ti agkhuja' pay namati. ¹⁴Otong hini khohkhoh Apo Jos ay ha-in, ti inchatana' hi pammati ja pamhod khapo hi ne'-oh-ohhaa' ay Kristo Hesus. ¹⁵Tayya han napfalor an tudtuchu an mahapor an pattiyon an amin chi tatakuh, an hi Kristo Hesus ja immali heto lota ta takhuwona hana napfahulan. Ja umannung an ha-in chi am-amchan an napfahulan muti tinakuwa' ay Apo Jos. ¹⁶Ja hay khapo na hi nangekhohkhohana' ay Apo Jos, ja impatikhaw Hesu Kristo hini ma-id pogpogna an anuh na ay ha-in an oha an munlinapoh an napfahulan,

ta gway pangtikhan hana uchumna an mamati ay hija, ta pe'-agwat cha hini pi'takhuwan an ma-id chi pogpogna. ¹⁷Hotti hini Ari an ma-id pogpog chi i na pun-ap-apugwan chi medaydayaw ja mipapfagpfagto ja ingkhana. Hija ja angkhay chi Jos an achi matikhaw ja achi matmatoy. Amen.

¹⁸Timoti an empfalay u, hay hato an inali' hi atom ja hihiya chin impadtun hachi pangpangulun chi iglesia an pe'-at mu. Nu hay hato chi unuchom hot apfakom an amin chi napukhit. ¹⁹Hotti khokhotam hini pammatis ja hini maphod an konsensiam. Tikham akay ni' an napa'-i hini pammatin hana uchumna an tataku, ti agkhuy cha inunud hini konsensia cha. ²⁰An amat ay cha Himeneus ja hi Alexander, an lo'tat ja en-agwat u chicha ay Satanas ta gway aton cha an matukhun ta epokhong cha an mangtudtuchu hana nehahalla an mipfuhur ay Apo Jos.

Hini maphod an apanuhan chi meha

2 ¹Hotti hitay chi pa'pa-allo' ay he-a ta allom hana namati ta pa-ennongan cha an mangekalalakan an amin hana padchung cha an tataku. Ja ekalalag cha ta ekhohkhohan Apo Jos chicha, ja khun cha munyaman hana maphod an khuna aton ay chicha. ²Pe'kalalakan cha khu hana ar-ari ja an amin hana a-ap-apo, ta un adni' malenong ja ma-id ar-ali ay tay pi'takhuwan ta-o, ja un ta-o na'na-unnuh ay Apo Jos, ja hay mapmaphod chi aton ta-o hana i-ibpfa an tataku. ³Nu amat hetoy aton ju an mungkalalag, hot maphod ja omepechenor ay Apo Jos an nanaku ay chita-o. ⁴Ti hay podhon Apo Jos ja an amin chi tataku ja mi'takhu cha ay hija, ja annilaon cha hana umannung an tudtuchu. ⁵Ti un na-ohhay Apo Jos ja oh-ohha khu hini khun mangepfattan hi tataku ay Apo Jos, an ma-id uchumna nu pfu-un hi Kristo Jesus an numpfalin hi takhu. ⁶Inapfulut nay natajana ta hijay hugwar chi pfahor an amin chi tataku,^a ja na-at hitay ay chuy timpo an ene'chan Apo Jos hi a-atana. Hitay chi nangpatikhana an podhona an mi'takhu hana tataku ay hija. ⁷Hitay khu chi khimmapo hi uja' nehaachan an muntudtuchu, ja an numpfalin hi apostol, ta gway mangkaskasaba hana Hentil ay ni umannung an tudtuchu ta gway aton cha an mamati. Ja umannung hitay allo' an pfu-un lahlah.

⁸Ja an amin chi hay i ju a-amungan an pundaydayawan, ja hay podho' ja hana linala-e chi mangpangpangulu hi kalalag. Muti tikhan cha ta hini pi'takhuwan cha ja me'-annolot ay ni penhod Apo Jos, ja achi cha mabmapfungot ja achi cha khun me'hohongnger. ⁹Ja hay hato khu chi

---

^a **2:6** Hitay ja achi na penhod an allon an mi'takhu an amin chi tataku, ti hana achi mamati ay Jesus an nange-atox hi pfahor ta-o ja achi cha mi'takhu. Muti an amin hana mamati an munhochor ay Jesus ja achi mehalla an mi'takhu cha hi ma-id chi pogpogna.

allo' hi pe'-at hana pfinapfai nu mummeha aju. Pi'tikhaw cha hini aton cha an me'lopfong ta achi cha ma-arti an mun-usar hana nun-angina ja napfalitu-an an ar-arkos chi achor ja pfuu' ja lopfong, ta pa'pa-atigkhan kan kayku chi tataku chicha. ¹⁰Achi maphod hini amat heto, ti hay maphod hi ahaphapitan ja hini mapmaphod an khun aton chi oha an pfupfai an mangali hi un namati ay Apo Jos. ¹¹Hana pfinapfai ja khomegkhenong cha nu gway khun muntudtchu ay ni Hapit Apo Jos ta ekhongahan cha ja lihpituwon cha hini khun muntuchu. ¹²Achi' ipalubos an ngongohmolon hana pfinapfai hay hana linala-e ta chicha agku chi manuchugwan ja mangepadchong ay chicha. Khomegkhenong cha koma ta munchongor cha. ¹³Ti chin nangephochan Apo Jos hi takhu ja hi Adam chi nahhun an enephod na ja unot hi Eva. ¹⁴Ja pfu-un hi Adam chi nahhun an na-allilaw an chin pfupfai an hi Eba, an hijay nahhun an pfimmahor ay Apo Jos. ¹⁵Hitay chi khapo na an khun malikhatan hana pfinapfai ay ni i cha tumu'khungan, muti mi'takhu cha chamchama ay Apo Jos hi ma-id chi pogpogna nu pa-ennongan cha an mi'takhu hi magpong ta magwachaan cha hi pammati ja pamhod hi ibpfah takhu, ja maphod an amin chi pe'-at cha.

Hay atatakhun hana mapili an mumpfalin hi pangulu

3 ¹Tayya han napfalor an tudtchu, an hini gway pamhod na an mumpfalin hi pangulun chi namati ja pfuher hitay hi i na pi'tamuwan. ²Hotti hini mapili an mangpangulu ja mahapor an ma-id apahigwana. Un ohay ahagwana, na-umlong chi nomnom na, ja manomnom, malihpito, mangiliyonay takhu, ja anila na an muntudtchu. ³Achi khun mapfutong ja achi mabmapfungot ta un ma-uloy an achi ak-akidchi hon ne'hohongnger, ja pfu-un hay pela' chi mun-o-onan ay ni nomnom na. ⁴Ja mahapor an anila na an mangepapto' hi pamilya na, ja tikhana an nalihpito ja na'na-unnuh hana empfapfalay na ay hija. ⁵Ti nu ma-id anila na an mangepapto' hi pamilya na, hot om-omod an ma-id anila na an mangepapto' hay hana namati ay Apo Jos. ⁶Achi mapfalin an mehaad hini pa'-ihu'pap an namati, ti khenemhon ja numpa-akhaja ja chumalat hi i pundusaan Apo Jos ay hija an amat ay ni enat na ay Satanas. ⁷Hini pangulu ja mahapor an gway lihpiton chi tataku ay hija, anong un hana agkhuy namati. Ti napukhit ayya hini ugali na hot pahigwon chi tataku ja hitay hini aton Satanas an mangapfak ay hija.

Hay atatakhun hana mapili an tomolong hana pangpanglun chi namati

⁸Amat khu heto hini mehaad an tomolong hana pangpangulu. An mahapor an gway lihpiton chi tataku ay hija ja achi cha munlahlah. Ja achi khun mapfutong ja pfu-un hay pela' chi mun-o-onan ay ni nomnom

na. ⁹Mahapor an khokhotana hini umannung an tudtuchu an impa-innilan Apo Jos an nagwachaan hi maphod an konsensia. ¹⁰Hay amatana ja matopngan pay hi mahhun hana ugali na. Ja nu matikhaw an ma-id mapahiw ay ni pi'takhuwana ja mapfalin an mehaad ta tomolong hana pangpangulu.

¹¹Ja mahapor an hana ah-ahagwaan cha ja gway lihpiton chi tataku ay chicha, ja achi cha munhapit hi apa'-ian chi ibpfa cha hi takhu, na-umlong cha ja mapagtarkan cha.

¹²Hay mehaad an tomolong, ja un ohay ahagwa na ja anila na an mangpapto' ay ni pamilya na ja hana uchumna an nidchum an ne'heto ay chicha. ¹³Ti nu ep-ephod cha an tomolong hot lihpituwon chi tataku chicha, hot pfumi-ah cha an muntihtikhu ay ni oma'-atan ni pammati cha khapo hi ne'-oh-ohhaan cha ay Hesu Kristo.

Impa-innilan Apo Jos ad uwani hini oma'-atan Kristo

¹⁴⁻¹⁵Alom ja achi mapfajag hot umaliya' hina. Muti unchanji ja matakta' hotti tayya an intula' u an amin hay hato ta annilaom hini atom an mangpapto' ay ni pamiryan Apo Jos an hija hana namati an iglesian tay mamattakhu an Jos. Ti chita-o an namati chin nangpulangan Apo Jos ay tay umannung an tudtuchu ta mepmephod an mituchu ja achi ta-o ehahalla. ¹⁶Achi mehaot an hini pinati ta-o an oma'-atan Kristo Hesus ja munnaud an napfalor. Agkhuy impa-innilan Apo Jos chin hopapna muti ay chita-o ad uwani an timpo chi nangpa-innilaana.

Ti immali hi Kristo an numpfalin hi takhu.

Impa-innilan ni Espiritu Santo an magpong hija.

Ja tinnig hana angher,

Nekasaba hini nitakhuwana hi apfuglapfuglay,

Ja hana tataku heto lota ja pinati cha.

Ja timmalakhuy ad langit ta mipapfagpfagto.

Hana khun cha itudtuchu an nehahalla

4 ¹Achi mehalla hini impa-innilan ni Espiritu an chin ang-angonoh chi ar-arkhaw ja gwacha hana man-ug ay ni pammati cha khapo ta egngor chaagkhu hana achi umannung ja omepfahhaw an tudtuchu. Ma-id uchumna hi nun-achalan cha hay hato an nehalla an tudtuchu nu pfu-un hana dimonyo. ²Narpu hay hato an napukhit an tudtuchu hana umallilaw ja munlahlah an tataku an napa'-i chi konsensia cha, hotti achi cha imatunan chi hay maphod ja napukhit. ³Hay hato an tataku ja epagwa chay marhin ja mangan hana uchumna an anun an paniyaw anu ay Apo Jos. Hay umannung ja hi Apo Jos chi nangephod an amin hay hato an khun anun, ta chita-o an namati ay Kristo ja an nanginila ay ni umannung an tudtuchu, ja anun ta-o an amin hato enephod Apo

Jos an gwachaan ta-o hi panagyaman. ⁴An amin hana anun ja ihcha an enephod Apo Jos ja maphod, hotti ma-id chi hay allon ta-o hi paniyaw hu-un ta-o i anun. Hotti anun ta-o an amin hana inchat Apo Jos an gwachaan ta-o hi panagyaman. ⁵Ti netpfar hini anun ja ihcha khapo ay ni Hapit Apo Jos ja hay kalalag.

Hini maphod an pfaar Hesu Kristo

⁶Ituchum hay hato an tukhun hana a-akhi ta-o hina hot maphod hini atom an munserbi ay Hesu Kristo. Ja hijay pangtikhan an khun mu achalon hana maphod an tudtuchu an khun mu unuchon ja hijay khun pfumi-ahan ni pammatim. ⁷Achim ay chodchonglon hana hudhud chin nahop an ma-id chi poot na, ti agkhuy narpu ay Apo Jos. Un mu gwot epa-engha an aton hini penhod Apo Jos. ⁸Hitay ayya achor ja matulungan an pfumi-ah nu epa-engha ta-o an manchuwon. Muti cho'cho'-or hini ma-itulong na nu epa-engha ta-o an unuchon hini podhon Apo Jos. Ti ipfunga nay mapmaphod an pi'takhuwan, ay tay achaan ta-o ay tay lota ja anong un hichi ad langit. ⁹Hay hato chi umannung, hotti mahapor an pattiyon ta-o an amin. ¹⁰Hitay chi khapo na hi pangkhemohan ta-o an muntamu, ja panganuhan ta-o hi likhat. Ti hi Apo Jos an mamattakhu chi hahadchon ta-o an manakhu ay chita-o. Ti hay penhod Apo Jos ja mi'takhu koma an amin chi tataku, ja umannung an takhuwona an amin hana mamati ja munhochor ay hija.

¹¹Ituchum an amin hay hato an inali' ay he-a, ja allom ta unuchon cha. ¹²Achi mapfalin an pahigwon chi-a hay hana namati khapo hi a-ungam. Hay gwot atom ja ipatikhaw muy maphod ta gway unuchon hana namati. An amat ay ni atom an munhapit ja an mi'takhu, ja hini pamhod mu hi ibpfam an takhu. Ipatikhaw mu hini punchomo-am ay Apo Jos ja hini magpong an ugalim. ¹³Pachot-anam hay hato inali' ay he-a ingkhana chin umaliya' hina. Khun mu epfaha hini hapit Apo Jos an amin hi akhawngan chi namati, ja impfippi-ah mu an mangkaskasaba ja mangtudtuchu ay tay Hapit Apo Jos. ¹⁴Pa-ennongam ta achi la-ahna ja na-ubtiw hini apfalinan an inchat ni Espiritu Santo ay he-a hichin nangeh-aan hachi pangpangulun chi namati hi ngamoy cha hi nangekalalakhan cha ay he-a ja numpadtuwan cha an magwachaan a ay nuy apfalinan.

¹⁵An amin hay hato inali' ay he-a, ja hijay pa-ennongam an aton, ta tikhan an amin chi tataku hini khun pompomhochan chi atom an munserbi. ¹⁶Pa-ennongam hini pe'-at mu ja hini khun mu ituchu, ti nu amat hetoy atom ja mi'takhu a ay Apo Jos, ja amat khu hana tinuchugwam.

5 ¹Nu gway pfumahulan hana lallakay ja achim i punhonglar chicha ta un mu gwot ep-ephod an tukhunon an amat hi ammod mu. Ja

amat hina khu hana linala-e an ungunga mu he-a, ja tukhunom khu chicha an amat hi a-akhim. ²Amat hina khu hana pfabpfakit, an amat hi chichay inam. Ja hana pfinapfai an ungunga mu he-a, ja amat hi a-akhim. Muntukhun a ay chicha an ma-id koma chi hay napukhit hi nomnom.

Hay aton an tomolong hana pfinapfai an nafalo

³Tulungam hana pfalo an pfinapfai an ma-id tomolong ay chicha. ⁴Muti gwacha ayya chi empfapfalay ja a-apon nuy an pfalo, ja annilaon cha an hay mahhun hi aton cha an munserbi ay Apo Jos ja hay panalimunan cha hana a-ammod ja a-apo cha ta humupfalit cha ay chicha, ti hitay chi podhon Apo Jos. ⁵Hini pfalo an ma-id manikhaw ay hija, ja ma-id uchumna hi anila na hi tomolong nu pfu-un hi Apo Jos. Hotti etortoloy na an mungkalalag hi a-arkha-arkhaw ja lapfi ta hi Apo Jos chi tomolong ay hija. ⁶Muti hini pfalo an un hay pun-an-anlaan ni anchor na chi at-atona, ja hay pannig Apo Jos ja pfilang nay natoy anong un khun mun-od-odmay.

⁷Allom hay hana namati hina ta aton cha hay hato ta ma-id chi hay panghunungan chi tataku an mamahiw ay chicha. ⁸Ti hini namati an achi na ichat hini mahapor hana ammod na wенно a-akhi na ja hini pamilya na, ja ma-id herpfin ni pangallana hiun namati ay Apo Jos. Hini namati an amat heto chi atona ja munnaud an napukhit mu hana agkhuy namati, ti anong agkhu ni' un hana agkhuy namati ja anila cha an tomolong hi ammod cha.

⁹Hana mun-impfalo an melehta an matulungan ja hana muntagwon hi unum chi polo ja mumpangato, ja agkhuy cha inlugtap hana enah-ahagwaan cha. ¹⁰Mahapor khu an hini maphod an pi'takhuwana ja an-annilan chi tataku, an amat ay ni maphod an enat na an nangpa-ilog hay empfapfalay na. Ja mangiliyonay tataku, ja na-umlong an tomolong hana tatakhun Apo Jos, ja ekhohkhohana hana maliglikhatan, ja maphod an amin chi atona.

¹¹Muti hana ungunga an napfalo ja achim pe'lehta, ti unchani ja gway le'na cha pay an marhin, ja nama-id chin ingkari cha an un cha ohhaon an munserbi ay Kristo. ¹²Pfumahor cha nu hitay chi i cha aton, ti nahhun an enhapata cha an munserbi ay Kristo. ¹³Hay khu oha hi achim pangidchuman ay chicha ja unchani ja himmachot cha, ja un cha i gumananggwangar hi pfarpfalay ja ingkhimoh cha an i mi'-ay-ayyupfu, ja haphapiton chay apukhitan chi ibpfa chah tataku. ¹⁴Nu ay ha-in ja hay allo' ja un cha gwot marhin, ta omempfalay cha ja hinalimunan cha. Hot ma-id panghi'-ingan hana agkhuy namati an mamahiw ay chita-o. ¹⁵Itukhun mu hay hato, ti gwacha gwot hana pfalo an chin-ug cha hini maphod ja immunud cha ay Satanas.

¹⁶Hotti hini pfupfai an namati an gway ammod wenco a-akhi na an pfalo ja hija chi tomolong ay chicha ta achi na ehchor hana i-ipfpa cha an namati. Intakhinon hana pfalo an ma-id oh-ohha hi tomolong ay chicha chi tikhan chi iglesia ta tulungan cha.

Mipanggep hi papangulun chi namati

¹⁷Hana mangpachot-anan an mangpangpangulu hana namati ja michatan cha hi ot-ottong an linagpfu, om-omod hana manghihi-ar an khun mangkaskasaba ja mangtudtuchu ay tay Hapit Apo Jos. ¹⁸Ti allona ay ni hapit Apo Jos hi, “Achim ukupan hini ta-on ni pfakah an khun munili' ta gway atona an mangan.”^b Ja allon khu tay Hapit Apo Jos hi, “Hana khun muntamu ja kalintikhan cha an malagpfuwan.”^c ¹⁹Nu gway ipapfahor cha hi ohanna ay cha nuy khun mangpangpangulu hi namati ja achim ekhokhongngahan ingkhana hi gway chugwa wenco tolo an mun-oh-ohha an muntihtikhu an gway enat na hi napukhit. ²⁰Ja umannung ayya an gway pfahor na ja achi na podhon an chu'khon, ja inhingar mu ta chodchonglon hana khun mummeha ta gway aton cha an toma-ot ta achi cha pe'-at.

²¹Hotti tayya an allo' ay he-a Timoti, khapo ay Apo Jos ja hi Hesu Kristo ja hana nasantuwan an angher na an mammangngor hay hato allo' ay he-a, ta un mu adni' unuchon an amin hay hato inali' an atom, ta un mu punchichipaton chi atom hi tataku an ma-id chi akha'khaja.

²²Pa-ennongam ta achi a mungkhekhelah an mangehaad^d hi mangat hi tamu ay ni iglesia. Ti unchanja ja ma-innila an gway pfahor na ja amat hi un a ne'jat. Tikham ta umachawwi a an amin hi pfahor.

²³Gwacha ta'gwa han itukhun u ay he-a an pfu-un hay chanum ja angkhay chi khun mu inumon, muti khun a uminum hi hay it-ittang hi chanum chi ubas an narpol, hot poh-ona hini khun munchomunchokhoh ay ni potom.

²⁴Hotti nu mumpili a ayya hi hay mehaad an mangat ay ni tamun Apo Jos, ja pa-ennongam. Ti gwacha hana uchumna an, anong un cha agkhuy pay nahugi, ja matikhaw chamchama an gway pfahor cha. Ja gwacha khu hana uchumna an achi ma-innila an gway pfahor cha ingkhana hi epephod an hanhanan. ²⁵Amat hina khu hana khun mangat hi maphod. Hana uchumna ja matikhaw hini maphod an khun cha aton, ja hana uchumna ja achi. Muti anong un achi, ja ma-annila nu epephod an hanhanan.

Hay mitukhun hana himpfut an namati

6 ¹Hay allo' ja an amin chi himpfut an namati ja lihpituwon cha hana apo cha ta ma-id chi hay chumalat hi pamahigwan cha ay Apo Jos

^b 5:18 Deuteronomy 25:4   ^c 5:18 Luke 10:7   ^d 5:22 Literal: achi a mungkhekhelah an mangeh-a ya ni ngamoy mu hay mehaad ...

ja hana umannung an pinati ta-o an khun mitudtuchu. ² Ja hana ayya himpfut an namati chi apo na, ja achi cha agkhu allon chi, tan namati hitay apo' hotti anong kay ja achi lihpituwon. Mahapor an ipatikhaw cha chi hay mapmaphochan pay hi i cha aton ay ni apo cha, ti hini khun cha pi'tamuwan ja padchung cha an namati an podpodhon Apo Jos. Hotti hay hato chi pa'pa-arjom ja ituchum hana namati hina.

Hini umannung an enachangjan

³Nu gway mangtudtuchu hi hay nabnab-on ja pfuhulona hana umannung an hapit tay Apo ta-o an hi Hesu Kristo ja hana umannung an tudtuchu an magedchong ay chita-o hi najusan an pi'takhuwan, ⁴ja chicha hana mumpa-akhaja an ma-id oh-ohha hi anila cha. Hini takhu an amat heto ja un cha podpodhon an khun mi'tumi'tukki hi ma-id chi poot na. Khapo hato ja narmu chi ámoh, punhohongngilan, punhapitan hi napukhit hi ibpfa, ja hana napukhit an elom hi ibpfah takhu an anong un achi umannung, ⁵ja hana khun punhahannugwan. Napukhit hini amat heto an nomnom cha, ti immachawwi cha ay ni umannung an tudtuchu, an hay anila cha ja un hay omachangjangan hini pangunuchan ay Apo Jos.

⁶Ja umannung an pfa'nang ta-o nu mamati ta-o ay hija, ja mappog ta-o ay ni gwacha. ⁷Nomnomon ta-o akay ni' an un ta-o neto'khong heto lota an ma-id chi hay khina-u hi inu-ugnan ta-o. Ja amat hina khu an un ta-o taynan hitay lota an ma-id oh-ohhah khina-u hi ekak ta-o. ⁸Hotti un ta-o mappog nu gwachay khun pe'-an ja gway khun pe'lopfong. ⁹Hini takhu an hay i na omachangjangan chi i na nomnomnomon ja nalaka an masulisog, ja mahiw hay hana cho-or an ma-amnagwan, an mama'-i ja mangutaw ay ni pi'takhuwan ay Apo Jos. ¹⁰Hini otong an pamhod chi takhu hi pela' ja hijah tay chi te'te-an chi punnomnoman hi cho-or an napukhit hi at-aton. Ja khapo ay tay ja cho-or hana nan-ug ay ni umannung an pinati ta-o, ja hitay khu chi nangalan cha hana cho-or an punchoghan chi nomnom.

Hana tukhun Paul ay Timoti

¹¹Muti ay he-a Timoti, an oha an khun munserbi ay Apo Jos, ja umachawwi a hay hato, ta hay pachot-anam ja hini magpong ja nasantuwan an pi'takhuwan ja hini pammattim, ja hini pamhod ja anuh, ja un a ma-uloy. ¹²Pi'pfipfi-ah mu an mamati ja munserbi ay Apo Hesus an amat hi mi'-ap-appot an podhona an mangapfak, hot ma-alam hini linagpfum an pi'takhuwan hi ma-id chi pogpogna. Ti pinili chi-a ay Apo Jos ja tinihtikhuwam hini pammattim hi acho'lan chi tataku. ¹³Tayya han allo' ay he-a Timoti, khapo ay Apo Jos an arpugwan an amin chi pi'takhuwan ja khapo ay Hesu Kristo an nuntihtikhu ay Pontius Pilato

ay ni umannung an me-e'-egngor ay tay allo' ay he-a. ¹⁴Ta un mu adni' khokhotan hay hato an inali' an atom, ja tikhham ta achi ma-alinan hay hato maphod an tudtuchu hi hay nehalla, ta ma-id chi hay apahigwana ingkhana chin arkaw an pumpfangngachan Hesu Kristo an Apo ta-o.

¹⁵Hitay an pumpfangngachana ja ma-at ay ni timpo an ene'chan tay oh-ohha an madayaw an Jos, an hija ja angkhay chi pangulu, ja Arin an amin chi a-ari-ari ja Apon an amin chi a-ap-apo. ¹⁶Hija ja angkhay chi achi matmatoy ja hijay arpugwan chi pi'takhuwan an ma-id chi pogpogna. Munnaud an mumpfinang hi Apo Jos, hotti achi mapfalin an mehnnot chi takhu. Ja ma-id oh-ohha hi nannig ay hija, ti achi olog chi takhu an me'pfottog ay hija. Hija chi madaydayaw ja mun-ap-apo hi ma-id chi pogpogna. Amen.

¹⁷Hitay khu chi itukhun mu, Timoti, hana a-achangjan heto lota ta achi cha epa-akhaja hini enachangjan cha, ja achi cha punhohodlanan, ti mapogpog. Ta unchaot ehchor ay Apo Jos an khun mangchat an amin hi pun-an-anlaan ta-o an namati. ¹⁸Allom ta hay maphod chi aton cha, ja pfuma'nang cha hana maphod an khun aton ta pfu-un hay khina-u ja angkhay. Ja allom khu ta achi cha i-ikot hini enachangjan cha ta itolong cha hana i-ipfpa cha an tataku. ¹⁹Nu amat hetoy aton cha hot ma-amung ad langit chi hay enachangjan cha. Hijah tay chi nahamad hi epognachan chi enachangjan cha hi uchum chi arkaw, hot michat ay chicha hini umannung an pi'takhuwan.

²⁰Hay allo' ay he-a, Timoti, ja khokhotam hay hato nipulang ay he-a an itudtuchum ta umachawwi a hana ikhimoh cha an hapiton an ma-id herpfi na hi pannig Apo Jos, ja hana nehahalla an tudtuchu an allon hana uchumna an tataku an narpu ay ni kinala-eng cha. ²¹Khapo ay tay allon cha an tudtuchu ja la-eng cha ja immachawwi cha ay ni umannung an pammati.

Hi Apo Jos chi mangkhohkhohan ay cha'ju an amin.